

Інше

Синишин Дмитро Михайлович

студент

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

НАПРЯМИ КОНТРРОЗВІДУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СБУ

***Анотація.** В даній роботі проведене комплексне дослідження напрямів контррозвідувальної діяльності Служби безпеки України.*

***Ключові слова:** контррозвідувальна діяльність, принципами контррозвідувальної діяльності, Служба безпеки України.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі становлення української державності, що відбувається в умовах зовнішньої агресії, посилення розвідки та диверсійних посягань, особливо актуальними стають питання контррозвідувального захисту національних інтересів України від існуючих загроз. Важливу роль у цьому процесі відіграє Служба безпеки України, яка відповідно до Закону України «Про контррозвідувальну діяльність» уповноважена здійснювати контррозвідувальну діяльність. Водночас організація контррозвідувального захисту національних інтересів вимагає від співробітників національної спецслужби систематичного з'ясування достовірності отриманої інформації про загрози та шляхи її встановлення. Відповідно, існує природний інтерес до особливостей функціонування та розвитку пізнавальної діяльності, а саме контррозвідувального пізнання. Це має велике теоретичне та практичне значення, оскільки дає унікальні знання, які можна отримати лише за допомогою контррозвідки.

Для успішного виконання статутних завдань з протидії розвідувальній, терористичній та іншій незаконній діяльності спецслужб

іноземних держав, а також організацій, окремих груп та осіб на шкоду державній безпеці України органи контррозвідки повинні мати широкий спектр інформації про захист від загроз. Такі дані отримують органи державної безпеки в результаті пізнавальної діяльності. При цьому пізнання, зберігаючи суть, змінюється залежно від характеру об'єкта, на який воно спрямоване, а також від цілей, методів та засобів його реалізації.

Важливим напрямком діяльності Служби безпеки є контррозвідувальна діяльність, яка реалізується з метою запобігання, своєчасного виявлення та запобігання зовнішнім і внутрішнім загрозам безпеці України, припиненню розвідувальних, терористичних та інших незаконних посягань спецслужб іноземні держави та організації та приватні особи. про державну безпеку України, усунення умов, що їм сприяють, та причини їх виникнення.

Закон України «Про контррозвідувальну діяльність» передбачає, що метою такої діяльності є запобігання, своєчасне виявлення та запобігання зовнішнім і внутрішнім загрозам безпеці України, припинення розвідувальних, терористичних та інших незаконних посягань з боку іноземних спецслужб та організацій, груп та осіб . безпеки України, усунення умов, які їм сприяють, та причин їх виникнення [1].

Закон України «Про національну безпеку України» передбачає, що Служба безпеки України забезпечує державну безпеку, суворо дотримуючись прав і свобод людини і громадянина, протидіючи розвідувальній та підривній діяльності проти України шляхом боротьби з тероризмом; контррозвідувального захист державного суверенітету, конституційного ладу та територіальної цілісності, оборонного та науково-технічного потенціалу, кібербезпеки, економічної та інформаційної безпеки держави, об'єктів критичної інфраструктури; захист державної таємниці [2].

Основними принципами контррозвідувальної діяльності, як одного з провідних напрямків діяльності Служби безпеки України, є: законність; повага та дотримання прав і свобод людини і громадянина; безпартійність; безперервність; змова, поєднання явних та прихованих форм та методів діяльності; комплексне використання правових, профілактичних та організаційних заходів; адекватність заходів захисту державної безпеки реальним та потенційним загрозам; взаємодія з органами державної влади України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, юридичними та фізичними особами; контроль та підзвітність відповідним державним органам у межах, встановлених законом [1].

Але поряд із зобов'язанням здійснювати контррозвідувальну діяльність ст. 25 Закону України «Про Службу безпеки України» передбачає СБУ право на здійснення оперативно-розшукової діяльності, яка згідно із Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» є системою публічного та негласного розшуку, розвідувальна та контррозвідувальна діяльність із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів [3; 4].

Майбутнє контррозвідки базується не на класичному шпигунстві, а на ретельному, постійному моніторингу суб'єктів розвідувальних та диверсійних дій та реагуванні не на завершальну фазу певної загрози, а на «фазу розгортання». Відповідно, підрозділи, здатні до превентивних дій, користуються попитом у цьому завданні. Вони повинні бути спрямовані на запобігання кризі, оскільки її попередження полягає у запобіганні наслідкам, вартість яких може бути надмірно високою [5]. Попередження визначено як головне завдання спецслужб [6]. На думку Дж. Девіса, попередження поділяється на стратегічне та тактичне. Тактичне попередження застосовується у разі загрози конкретного інциденту, який загрожує національним інтересам. У свою чергу, стратегічне попередження - це аналітичне розуміння та ефективна передача на вищі

рівні державних даних про зміни в характері та рівні загроз для використання у процесі прийняття рішень [7]. Завдання аналітиків розвідки - сприяти прийняттю рішень, надаючи добре перевірений опис ймовірності змін або способів реалізації загрози, а також оцінюючи варіанти запобігання, усунення тяжкості небажаної ситуації.

Література

1. Про контррозвідувальну діяльність: Закон України від 26.12.2002 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 12. Ст. 89.
2. Про національну безпеку України. Відомості Верховної Ради. 2018. № 31. Ст. 241.
3. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. №27. Ст. 382.
4. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. №22. Ст. 304.
5. Paul R. Pillar, «Intelligence» (Washington D.C., 2004), p. 117.
6. Cynthia M. Grabo, Anticipating Surprise – Analysis for Strategic Warning (Lanham: University Press of America, 2004), p. 2.
7. Jack Davis, «Strategic Warning, Intelligence Support in a World of Uncertainty and Surprise», in Handbook of Intelligence Studies, ed. Loch K. Johnson (London & New York: Routledge, 2007). PP. 173-188.